

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

09. mai 2018

Vår ref. 532142/v5

Deres ref. 17/5047-6

Høring utredning regionreform

NITO – Norges Ingeniør- og Teknologorganisasjon, er landets største organisasjon for ingeniører og teknologer med våre 87 000 medlemmer. NITO har medlemmer i flere av de statlige virksomhetene som er foreslått desentralisert eller lagt ned. Vi har også medlemmer i alle fylkeskommuner og hos fylkesmannsembetene.

Generelt

NITO støtter langt på vei de prinsippene som er lagt til grunn av ekspertgruppen. NITO, som utvalget, mener at beslutninger og forvaltningen av beslutninger bør ligge nærmest mulig borgerne i saker som ikke er av nasjonal interesse eller ikke har et klart behov for nasjonal koordinering. Gjennom sammenslåingen av fylkeskommuner har nå de fleste av de nye fylkene fått en slik størrelse at de kan påta seg nye oppgaver som tidligere har vært et statlig ansvar. Likevel mener NITO at noen av de oppgavene som er foreslått desentralisert krever nasjonal koordinering, noe som ikke har blitt tillagt tilstrekkelig vekt av utvalget.

De fleste av forslagene fra utvalget vil også bety en oppløsning av kompetansemiljøer som kan bli svært vanskelig å erstatte, i hvert fall på kort sikt. Med bakgrunn fra tidligere statlig flytting av virksomhet (tilsyn m.m.), frykter NITO at verdifull kompetanse på en del av fagfeltene rapporten omhandler vil gå tapt. Under administrative og økonomiske konsekvenser (s. 187) blir det under *kostnadseffektivitet* påpekt at i et sektorperspektiv kan konsekvensene av overføringen medføre smådriftsulempere. NITO savner en tydeligere vurdering av hvor store disse ulempene vil være og hvilke økonomiske og/eller kvalitetsmessige kostnader disse vil kunne påføre innbyggere og brukere av de ulike offentlige tjenestene.

NITO mener det er fare for at en del av virksomhetene som legges ut til fylkeskommunene vil bli så små at de ikke vil framstå som et attraktivt arbeidsmiljø. Dette kan skyldes både manglende fagmiljø og karrieremuligheter. En del av fylkeskommunene kan derfor på lengre sikt fremstå som en mindre attraktiv arbeidsgiver og oppleve kompetansemangel innen viktige fagområder, som igjen kan føre til mindre gode beslutninger enn i dag.

Arbeidsrettslige problemstillinger

I forbindelse med regionreformen reiser det seg også diverse arbeidsrettslige spørsmål som må besvares. For NITO vil alltid det viktigste være medlemmenes rettigheter, og hvordan omstillinger håndteres. Ekspertutvalgets forslag vil innebære store konsekvenser for flere tusen arbeidstakere. I tillegg vil flere tusen berøres av Stortingets anmodningsvedtak, i første rekke i Statens vegvesen, i Kystverket og ved fylkesmannsembetene.

Overføring av oppgaver og ansatte fra staten til de nye fylkeskommunene reiser spørsmål om de ansattes rettigheter. Det fremgår ikke om reglene om virksomhetsoverdragelse i Arbeidsmiljøloven vil komme til anvendelse. Statens vegvesen har konkludert med at overføringen av ansvaret for fylkesveiene ikke er å anse som virksomhetsoverdragelse, noe som har utløst mye unødvendig diskusjon og uenighet internt. NITO vil understreke behovet for tydelig og tidlig avklaring av hvilke rettigheter som skal legges til grunn ved eventuell overføring av oppgaver og ansatte.

Reglene om virksomhetsoverdragelse sikrer ansatte grunnleggende rettigheter og forutsigbarhet i omstillingsprosesser. NITO vil derfor anbefale at reglene om virksomhetsoverdragelse legges til grunn. Staten bør hverken bruke tid eller ressurser på å vurdere hvorvidt overføringene er å anse som virksomhetsoverdragelser, men heller konstatere at man følger reglene. Dette skaper forutsigbarhet, og vil være et godt grunnlag for de omstillingsprosesser man må gjennom. Store omstillinger er egnet til å skape usikkerhet for ansatte og deres familier. Tidlig og utvetydig avklaring av rettigheter vil kunne avhjelpe slik usikkerhet.

NITO ber også om at *Særavtale om bruk av virkemidler ved omstillinger i staten* gjøres tilgjengelige dersom oppgaver og ansatte overføres fra staten, og at de sentrale parter involveres i forbindelse med utarbeiding av omstillingsavtaler.

Spesielt

Kompetansepolitikk

Kompetanse Norge har i dag en sentral rolle i å frembringe kunnskap og gi bidrag til utvikling av hele bredden i kompetansepolitikken. De har dessuten ansvaret for forvaltningen av tilskudd til voksenopplæring, tilskudd til freds- og menneskerettighetsentre, og tilskudd til karriereveiledning.

Det kan stilles spørsmål ved om det er faglig ansvarlig og kostnadseffektiv oppgaveløsning å flytte kompetansepolitiske bevilgninger fra en forvaltningsenhet og ut til elleve, jf. retningslinjene for utvalgets arbeid (s. 20).

NITO mener at sentrale kompetansepolitiske oppgaver (utvikling- og policyoppgaver) ikke bør ligge til fylkene, fordi det krever nasjonalt helhetsgrep og koordinering. Det krever kontakt med partene og nasjonal kunnskap, slik at det utvikles likeverdige tilbud til brukerne. Kompetansepolitikk skjer ikke i et vakuum og fordrer et samspill mellom mange ulike aktører, virkemidler og sektorer – på ulike forvaltningsnivå. Et sentralt eksempel på dette er at Regjeringen, partene i arbeidslivet og frivillig sektor i 2017 signerte Nasjonal kompetansepolitisk strategi. Strategien vektla nettopp behovet for en styrket samordning av kompetansepolitikken. Dette ble også trukket fram av OECD i deres gjennomgang av den norske kompetansepolitikken. Arbeids- og utdanningsmarkedet er nasjonalt, og vi trenger en nasjonal overbygging. Det vil bli svært vanskelig å sikre like rammer for arbeid med kompetanse i regionene.

Utvalget mener at staten bør fortsatt ha ansvar for nasjonale støttefunksjoner og utviklingstiltak, samt spesialiserte og/eller standardiserte funksjoner. En konsekvens av utvalgets forslag vil være at de gjenstående nasjonale oppgavene overføres til Utdanningsdirektoratet. Utdanningsdirektoratet har et klart mandat knyttet til opplæring og unge. Og i tillegg inkludere voksne i deres mandat vil kunne innebære en målgruppekonflikt.

NITO slutter seg til utvalgets forslag om å formalisere fylkeskommunenes ansvar for å kartlegge regionale kompetansebehov, og for å formidle behovet til tilbyderne av utdanning og opplæring. I dette ligger også et ansvar for å tilrettelegge for etterspurte opplærings- og utdanningstilbud og å gjøre vurderinger knyttet til offentlig medfinansiering av opplærings- og utdanningstiltak.

Satsing og beslutninger for kompetansepolitisk utvikling må derimot baseres på partsamarbeidet. Det fungerer best på nasjonalt nivå.

NITO har tidligere etterlyst bedre karriereveiledningstjenester og kompetansekrav for karriereveiledere i skolen. Å flytte ansvaret for å utvikle karriereveiledningsfeltet til regionene kan gjøre det vanskelig å drive felles utviklings- og kvalitetsarbeid og å se dette i sammenheng med nasjonale prioriteringer og

strategier, som vektlagt i *NOU 2016 Norge i omstilling – karriereveiledning for individ og samfunn*. Fylkeskommunenes arbeid som utviklingsaktør har blitt vurdert som middels av kommunene og statlige informanter tidligere (NIVI, 2013). Dette taler mot en utflytting av utviklingsarbeidet fra Kompetanse Norge til fylkeskommunene.

Bredbånd

NITO deler utvalgets vurdering om at dagens organisering av tilskuddsordningen for kommuner med dårlig bredbånddekning synes tungrodd. NITO er enig i at det er fornuftig å se utbyggingen av bredbånd i områder hvor de kommersielle aktørene ikke opplever det som kostnadssvarende å bygge ut bredbånd i sammenheng med veiutbygging og videregående skoler. Dette vil kunne bidra til å støtte oppunder fylkeskommunenes rolle som samfunnsbygger. Et spørsmål vi ikke kan se er behandlet i utvalgets utredning er hvordan de økonomiske midlene som bevilges over statsbudsjettet skal fordeles mellom de ulike fylkeskommunene. Det er store variasjoner i behovet for denne typen bredbåndsutbygging mellom fylkene. Vi ber departementet vurdere hvordan fordelingen bør foregå mellom fylkene, slik at vi unngår at fylkene fortsatt må søke om midler i fremtiden.

Vann

NITO merker seg at ekspertutvalget går imot departementets høringsforslag om å flytte vannforvaltningen fra fylkeskommunalt til statlig nivå. NITO deler denne vurderingen. Dagens organisering bidrar til sektorovergripende prosesser samtidig som vannforvaltningsplanene skal godkjennes av Klima- og miljødepartementet. NITO mener dagens organisering på en god måte ivaretar både de lokale, regionale og nasjonale hensyn i vannforvaltningen. Vi opplever også at forslaget som departementet hadde på høring tidligere i år å være i motstrid til de prinsippene som ligger til grunn for regionreformen.

Regional planlegging

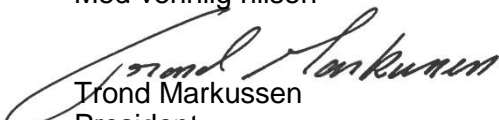
NITO deler mange av de vurderingene utvalget gjør knyttet til regional planlegging. Det er viktig å skape større forutsigbarhet for kommuner, borgere og næringsliv, blant annet ved å omsette nasjonal politikk til konkret regional tilpasset handling. Dette kan best løses ved bedre samhandling mellom fylkeskommunene og sentrale statlige organer, slik utvalget foreslår. Samhandlingen må være forpliktende både i forbindelse med utarbeidelsen av planene og i oppfølgingen av dem. Det er i denne sammenheng også viktig sikre fylkeskommunenes involvering i planleggingen av store statlige infrastrukturprosjekter.

På den annen side er NITO mer usikre på om fylkeskommunen, slik utvalget foreslår, bør få adgang til å trå inn i myndigheten til kommunestyret for å utarbeide plan som er juridisk bindende. Dette er en adgang staten allerede har, og NITO mener den adgangen er tilstrekkelig i de sakene hvor slik inngripen er aktuell.

Planjuridisk veiledning av kommunene

NITO er enig i ekspertutvalgets forslag om å flytte fylkesmannens kompetanse til planjuridisk veiledning av kommunene over til fylkeskommunene. Ved å overlate til samme forvaltningsnivå å veilede om prosess og plansystem, og gi planjuridisk veiledning, mener vi man både oppnår forenkling i hvem kommunene skal forholde seg til i prosessene samtidig som fylkesmannens rolle som kontroll-, tilsyns-, og klageorgan mer rendyrkes. NITO mener dette kan føre til bedre planprosesser i kommunene.

Med vennlig hilsen

Trond Markussen
President

Steinar Sørli
Generalsekretær